

اظهار نظر کارشناسی درباره:
«طرح اصلاح بند (خ) ماده (۸۷) قانون برنامه ششم توسعه»

مشخصات طرح

مقدمه

دوره یازدهم - سال اول

شماره ثبت:

۲۸۲

شماره چاپ:

تاریخ چاپ:

معاونت مطالعات
اجتماعی

نظام‌های قانونگذاری عمدتاً با ایجاد سازوکارهایی تلاش می‌کنند، تا نسبت به فراهم آوردن زمینه‌های زندگی بانشاط و تأمین معیشت اقشار و گروه‌های مختلف اجتماعی اقدام نمایند. یکی از ابزارهای قانونی در جهت بالا بردن سطح رفاه و معیشت جامعه، بهره‌مند کردن جامعه از مزایای تأمین اجتماعی است. در این راستا در ایران نیز، قانونگذار تلاش کرده تا از طریق وضع قوانینی همچون قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران و بعضاً قوانین برنامه‌های توسعه، خدمات مناسب و قابل قبولی را به جامعه ایثارگری و خانواده‌های ایشان، ارائه نماید.

طرح «اصلاح بند «خ» ماده (۸۷) قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه جمهوری اسلامی ایران» با هدف تسهیل بازنشستگی پیش از موعد برای والدین شهدا، درصدد است تا این قانون را به‌گونه‌ای اصلاح نماید که این مزیت تأمین اجتماعی که پیش از این صرفاً فرزندان و همسران شهدا مشمول آن بودند، به والدین شهدا نیز تسری یابد.

۱. بررسی آماری

مطابق آخرین آمار منتشر شده توسط بنیاد شهید و امور ایثارگران، والدین شهدای در قید حیات ۱۲۵،۳۱۴ نفر هستند که از این تعداد ۳۶،۰۳۶ نفر مرد و ۸۹،۲۷۸ نفر زن می‌باشند. در این میان تعداد پدران شهدا مشمول این طرح (شاغل و در قید حیات)، ۹۱۰ نفر و تعداد مادران ۵۹۰ نفر است. در جدول ذیل آمار تفصیلی مربوط به والدین شهدا ارائه شده است:

جدول ۱. آمار تعداد والدین شهدا به تفکیک وضعیت اشتغال و حیات

وضعیت اشتغال	نسبت	وضعیت حیات	تعداد
غیر شاغل	پدر	فوت شده	۱۶۱۴۸۷
شاغل	پدر	فوت شده	۲۵۰۴
شاغل	پدر	در قید حیات	۹۱۰
غیر شاغل	پدر	در قید حیات	۳۵۱۲۶
شاغل	مادر	در قید حیات	۵۹۰
شاغل	مادر	فوت شده	۹۲۱
غیر شاغل	مادر	در قید حیات	۸۸۶۸۵
غیر شاغل	مادر	فوت شده	۱۱۹۶۰۷
بیکار	مادر	در قید حیات	۳
جمع کل والدین شهدا (متوفی و در قید حیات)			۴۰۹۸۳۳

مأخذ: برگرفته از اطلاعات ارسالی بنیاد شهید و امور ایثارگران، اسفندماه ۱۳۹۹.

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۱۰۱۷۵۸۷

تاریخ انتشار:

۱۴۰۰/۴/۱۴

در مجموع تعداد کل افراد مشمول طرح حاضر ۱۵۰۰ نفر هستند. محاسبه میزان بار مالی ناشی از اجرای این طرح و همچنین محل تأمین مالی این طرح مشخص نیست. بنابراین نیاز است که محاسبه هزینه اجرای طرح از طریق صندوق‌های بیمه اجتماعی پیگیری شود. در ادامه به ارزیابی نقاط قوت و ضعف طرح پرداخته خواهد شد.

۲. بررسی نقاط قوت طرح

مهم‌ترین مزیت این طرح، حمایت رفاهی از آن دسته از والدین شهیدایی است که متکفل جانبازان، فرزندان صغیر شهدا و غیره هستند. مطابق این بند، مستمری با ۲۲ سال سابقه بیمه‌پردازی و هشت سال سنوات ارفاقی برقرار می‌گردد. با این حال و از منظری دیگر، طرح دارای نقاط ضعفی است که در ادامه به آنها پرداخته خواهد شد.

۳. بررسی نقاط ضعف طرح

۱. مطابق اصل هفتادوپنجم (۷۵) قانون اساسی «طرح‌های قانونی و پیشنهادهای و اصلاحاتی که نمایندگان در خصوص لوایح قانونی عنوان می‌کنند و به تقلیل درآمد عمومی یا افزایش هزینه عمومی می‌انجامد، در صورتی قابل طرح در مجلس است که در آن طریق جبران کاهش درآمد یا تأمین هزینه جدید نیز معلوم شده باشد». در طرح پیشنهادی، تأمین مالی جمعیت هدف طرح (جدول ۱) پیش‌بینی نشده است.

۲. صندوق‌های بیمه اجتماعی، مبتنی بر قواعدی خاص (مشارکت بیمه‌شده، کارفرما و حمایت دولت) عمل می‌کنند. با این حال اکثر این صندوق‌ها در حال حاضر با مسئله پایین آمدن نرخ پشتیبانی و به همین ترتیب کاهش نقدینگی و عدم تعادل مالی مواجه هستند. از سوی دیگر سازوکار عمل این سازمان‌ها با نهادهای حمایتی متفاوت است. از این رو هرگونه اصلاح یا تغییر در ضوابط و مقررات این صندوق‌ها نیز باید مبتنی بر قواعد یادشده باشد. بخشی از آنچه در طرح مورد تقاضاست، به‌منزله تحمیل منطق صندوق‌های حمایتی بر صندوق‌های بیمه‌ای است، که در واقع مغایر با منطق حاکم بر این صندوق‌هاست.

۳. براساس نظر شماره ۰۱۶۱ شورای نگهبان در تاریخ ۱۳۶۹/۲/۱۰ در خصوص «طرح ایجاد تسهیلات برای ایثارگران انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی»، اعطای امتیازات به غیر رزمنده داوطلب و {غیر} شخص جانباز و آزاده و کسی که متکفل خانواده شهید یا اسیر و یا مفقود باشد یا کسی که افراد مزبور تکفل زندگی او را به‌عهده داشته‌اند و فعلاً نیز متکفل مخارج زندگی ندارد، تبعیض ناروا محسوب و با بند «۹» اصل سوم (۳) قانون اساسی مغایرت دارد. بنابراین اطلاق والدین در این طرح اگر منجر به شمول افراد خارج از موارد فوق باشد، دارای اشکال است.

۴. مستند به ماده (۱۱۷) قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی، این طرح به دلیل اصلاح قانون برنامه ششم، نیازمند رأی دوسوم نمایندگان حاضر است. این امر چالشی برای تصویب طرح به حساب می‌آید.

۵. طرح حاضر به دلیل عدم رعایت اصول قانون‌نویسی و اشکالات نگارشی مغایر بند «۹» سیاست‌های کلی قانونگذاری است.

نتیجه‌گیری و پیشنهاد

با در نظر گرفتن مواردی مانند مغایرت با اصل هفتادوپنجم (۷۵) قانون اساسی، تحمیل منطق حمایتی بر صندوق‌های بیمه‌ای و نظریه شورای نگهبان مبنی بر عدم تخصیص مزایای ایثارگری به افراد خارج از شمول قانون، به نظر می‌رسد طرح فوق در چارچوب قوانین و رویه‌های علمی و کارشناسی حوزه ایثارگران قرار نمی‌گیرد. بنابراین پیشنهاد می‌گردد: اولاً طرح به شکل زیر اصلاح گردد تا از این رهگذر، مزیت بازنشستگی پیش از موعد، صرفاً به افرادی تعلق گیرد که متکفل مشمولین اصلی قانون هستند:

عبارت «و والدینی که متکفل مشمولین و خانواده‌های مشمولین بند «الف» ماده (۱) قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران مصوب ۱۳۹۱/۰۱/۰۲ هستند» پس از عبارت «همسران شهدای شاغل» بند «خ» ماده (۷۸) قانون برنامه ششم اضافه گردد.

ثانیاً برای رفع ایراد مغایرت با اصل (۷۵) قانون اساسی یا پیگیری شود متن فوق از طریق دولت و در قالب لایحه ارائه گردد و یا اینکه پیش از تصویب موافقت دولت برای تأمین بار مالی اخذ گردد.